

Izšlo je v letu 2017

V letu 2017 se je domoznanska zbirka Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka povečala za 73 novih naslovov, naj vam predstavim nekatere med njimi.

Ahačič, Kozma

Kratkoslovnica : slovenska slovnica za osnovno šolo

Ljubljana : Rokus Klett, 2017, 103 str.

Ahačič, Kozma

Slovnica na kvadrat : slovenska slovnica za srednjo šolo

Ljubljana : Rokus Klett, 2017, 191 str.

Kozma Ahačič je do svojega desetega leta živel v Pristavi pri Trziču, potem se je družina preselila v Škofjo Loko. Po maturi na Gimnaziji Poljane je šolanje nadaljeval na Filozofski fakulteti, kjer je leta 2002 diplomiral iz slovenskega jezika in književnosti ter latinskega jezika in književnosti, leta 2007 pa doktoriral z disertacijo *Misel o jeziku in književnosti pri slovenskih protestantskih piscih 16. stoletja*.

Dr. Kozma Ahačič je eden vodilnih slovenskih jezikoslovcev, urednik spletnega portala Fran, avtor in urednik mnogih knjig ter številnih znanstvenih prispevkov, hkrati pa tudi vodja pri nastajanju *Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*. Je profesor na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici ter namestnik predstojnika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Od leta 2016 je redni član ugledne ustanove Institut d'études slaves v Parizu; je tudi dobitnik Trubarjevega priznanja za izjemne zasluge pri ohranjanju slovenske pisne dediščine in dobitnik zlatega znaka ZRC SAZU. Leta 2017 ga je časopisna hiša Delo razglasila za Delovo osebnost leta. V prostem času piše pesmi, je pa tudi avtor nekaj scenarijev in libretov.

Leta 2008 je izšlo njegovo prvo delo za mlade *Primož Trubar.doc*, leta 2015 je sledilo delo *Jezični možje: zgodba o slovenskem jeziku*, v lanskem letu pa sta izšli kar dve njegovi slovnici, *Kratkoslovnica* in njeno nadaljevanje, obsežnejša *Slovnica na kvadrat*. Deli nista primerni le kot priročnika za dijake in učence ali učitelje, namenjeni sta vsem, ki si želijo dober, samostojen, pregleden in kratek vpogled v slovnico slovenskega jezika. Poleg Toporišičeve slovnice, stare več kot štirideset let, je vanju vključil tudi spoznanja sodobnega jezikoslovja, pri njunem snovanju pa se je zgledoval po nekaterih uveljavljenih tujih šolskih slovnica. Slovnici je z ilustracijami opremil Jaka Vukotič, s katerim je sodeloval že pri knjigi *Jezični možje*. Ilustracije niso le zabavne, so tudi domiselno vsebinsko dopolnilo besedila.

Pregledu slovnice zgradbe slovenskega knjižnega jezika sledijo osnovna pravopisna pravila, preglednice sklanjatev in spregatev, za lažjo orientacijo in iskanje imata stvarno in besedno kazalo, *Slovnica na kvadrat* pa še seznam jezikoslovnih izrazov in krajšav. V slednji so poglavja dopolnjena z jezikovnimi in jezikoslovnimi zanimivostmi ter analizo najpogostejših napak pri rabi slovenskega knjižnega jezika.

Jelen Nina

Ženičke in strički za daljnimi grički

Zagorje ob Savi, : Ocean, 2017, [15 str.]

V domoznansko zbirko škofovsko knjižnice uvrščamo tudi knjige, ki jih je ilustrirala Daša Simčič, slikarka mlajše generacije. Leta 1992 je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri prof. Janezu Berniku, po študiju se je ukvarjala z risanjem in oblikovanjem lutk v skupini Silva Omerzuja. Zadnja leta je s svojevrstnim likovnim izrazom postala opazna slovenska ilustratorica.

Ilustrirala je že več kot šestdeset knjig za otroke različnih avtorjev. Imela je nekaj samostojnih razstav, redno sodeluje na Bienalu slovenske ilustracije, kjer je že prejela priznanje Hinka Smrekarja, in sicer za knjigo *Miška in veter*. V letu 2017 smo v našo domoznansko zbirko dodali kar štiri slikanice, ki jih bogatijo njene ilustracije: tri otroške zgodbe z ekološko noto avtorja Dragana Milkoviča –

Kokošja farma, Zgodba o lipi in Spoštujmo naravo – ter humorno pesnitev Nina Jelen *Ženičke in strički za daljnimi grički*.

Daša Simčič nosi v sebi pristno likovno občutljivost in bogastvo domišljije, s katero se z lahkoto vživlja v besedila pravljic in pesmi ter ustvarja izvirne ilustracije. Med likovnimi tehnikami ji je najljubši akvarel, s katerim ustvarja zračnost naslikanih podob. V zadnjem času večjo plastičnost dosega z mešanico kolaža, akrila in izrazitejše risbe s svinčnikom ali z barvnimi risali. Ozadja pripovedi so nežna, siva, zelena ali modra, včasih pa ohranja večje bele površine, iz katerih izraziteje izstopajo liki. S strukturiranjem in intenzivnejšo ter pestrejšo rabo barv postaja njena ilustracija še bolj prepričljiva in predvsem samostojna slikarkina izpoved. Ni le spremljava besedila, temveč ga dograjuje in plemeniti.

Vidic, Franci

**Pot med zvezde :
zgodba o uspehu škofjeloških
ljubiteljev vertikale**

Škofja Loka : F. Vidic, 2017, 167 str.

Pot med zvezde: zgodba o uspehu škofjeloških ljubiteljev vertikale je posvečena vsem alpinistom in plezalcem, ki so v letih od 1960 do 2017 razvijali alpinizem in športno plezanje na Škofjeloškem. V kroniki so zbrani zapisi za 60-letno obdobje; od prvih zametkov, ko je nekaj posameznikov ustanovilo alpinistično sekcijo pri Planinskem društvu Škofja Loka (1976), prek številnih uspehov škofjeloških alpinistov v stenah

Evrope in Himalaje do osvojitve naslovov evropskih in svetovnih mladinskih ter članskih prvakov v športnem plezanju. Pomembni so posamezniki in moštva, ki so v veliki meri prispevali k razvoju alpinizma in športnega plezanja na Škofjeloškem. V kroniki je tudi bogato slikovno gradivo, ki prikazuje razvoj in uspehe posameznega obdobja, večino so prispevali alpinisti in plezalci, nekaj pa jih je s spleta.

Pot med zvezde je pot povezovanja, druženja, sanjarjenja, veselja, tudi tragedij, dvomov, strahov, še bolj pa stremjenja k prestavljanju mej, preizkušanja novih možnosti gibanja v steni, novih pristopov pri treningu, izboljšav pri plezalni opreми, novih, še bolj zahtevnih izzivov. Pri tem sta bili potrebni vztrajnost, če ne celo trma, predvsem pa privrženost cilju, ki je privedla do številnih uspehov.

V kroniki se zvrstijo razvojna obdobja v poglavjih *Prvi poizkusi ustanovitve alpinistične sekcije*, *Obdobje od ustanovitve alpinistične sekcije do ustanovitve plezalnega kluba*, *Obdobje do leta 1990*, *Tekmovalno športno plezanje*, *Uspehi alpinistk in plezalcev, ki niso člani PK Škofja Loka*, *Posredovanje znanja in usposabljanje za športne izzive*, *Ustanavljanje samostojnih društev*, *Izbor oseb, ki so krojile razvoj alpinizma in športnega plezanja v Škofji Loki*, sklene pa se z epilogom *Med zvezdami*, v katerem avtor vabi, da izkoristijo priložnost z vrhunskimi trenerji, dobrimi pogoji za trening, širokim zaledjem, možnostmi plezanja za nadaljni razcvet tega športa kot tudi razvoj potencialnih prvakov. Lesk v medaljah deklet in fantov, ki krojijo sam vrh svetovnega plezanja, se še vedno blešči, prav tako pa se bleščijo zvezde visoko v gorah, ponujajo nam svobodo in v nas prebujajo občudovanje njihove mogočnosti ter neobvladljivosti.

Dragar, Milanka

Dediščina molka

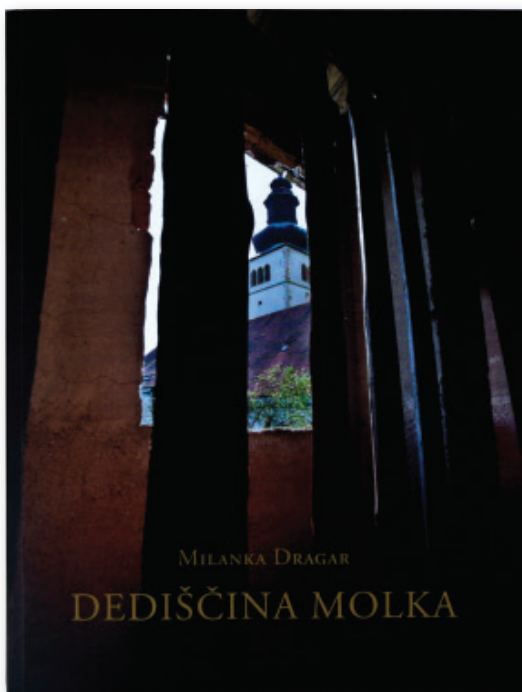
Ljubljana : Dragar, 2017, 361 str.

Milanka Dragar je avtorica knjige *Dediščina molka*, ki je nastala sedem desetletij po koncu 2. svetovne vojne. Kot že sam naslov pove, v njej avtorica spregovori o stvareh, ki so bile zamolčane oziroma se jih prikriva še danes. Razkriva zločine, ki so bili na osvobojenem območju storjeni takoj po vojni in jih je napovedala ter zagrešila Titova komunistična oblast. Avtorica se je osredinila predvsem na škofjeloško območje, kjer so bila taborišča, zaporji ter številna morišča. Njeno delo temelji na arhivskem gradivu, v katerem je našla podatke o storjenih zločinih, v pogovorih s pričami in preživelimi žrtvami povojnih dogodkov, pridobljenih izjavah bivših pripadnikov jugoslovanske tajne policije in tistih, ki so likvidirali po njihovem ukazu, ter članov njihovih družin. Delo v iskanju resnice ni bilo lahko, saj preživelih pričevalcev ni več veliko, še manj pa je tistih, ki bi odprto in brez strahu govorili o tem.

V prvem delu knjige so dejstva iz zgodovine jugoslovanskih narodov do vzpostavitve komunistične oblasti. Sledijo izpovedi, mnenja in pričevanja parti-

zanskih borcev; nato osvetli razmere na obmejnih območjih z Avstrijo in Italijo, kamor so se zatekli številni begunci, tako vojaki kot civilisti, ženske, starci in otroci, od koder so jih britanske enote izročile jugoslovanskim komunistom, kar je bilo v nasprotju s takratnim mednarodnim pravom, saj so ti begunci različnih narodnosti v veliki meri postali žrtve mučenja in pomorov.

Večji del knjige predstavljajo pripovedovanja preživelih žrtev in njihovih svojcev, izpovedi prič grozljivih dogodkov, povečini domačinov, tudi priznanja tistih, ki so sodelovali v mučenjih in pobojih. Avtorica v zadnjih poglavjih objavlja še vsebino Blejskega sporazuma, Odlok o zavarovanju neurejenih grobišč in grobov vojnih in povojnih žrtev ter zapisnike Komisije za evidentiranje in ureditev prikritih grobišč, ki jo je ustanovil Občinski svet Občine Škofja Loka. Z njimi analizira, kaj so storile državne in lokalne oblasti, da bi žrtve bivšega totalitarnega režima dobile dostojno počivališče. Knjiga je tudi jasno opozorilo, da veliko število žrtev povojnih pobojev še vedno ni identificiranih, nima označenega groba oziroma niso dostojno pokopani. Avtorica si prizadeva, si želi, da bi se končno priznala ta dejanja in naj se jih ne opravičuje s političnega, zgodovinskega, etičnega ali katerega koli vidika. Za dostojanstveno življenje naroda moramo spoštovati vse, ki so nedolžni trpeli v krutih okoliščinah vojne ali povojnega režima.

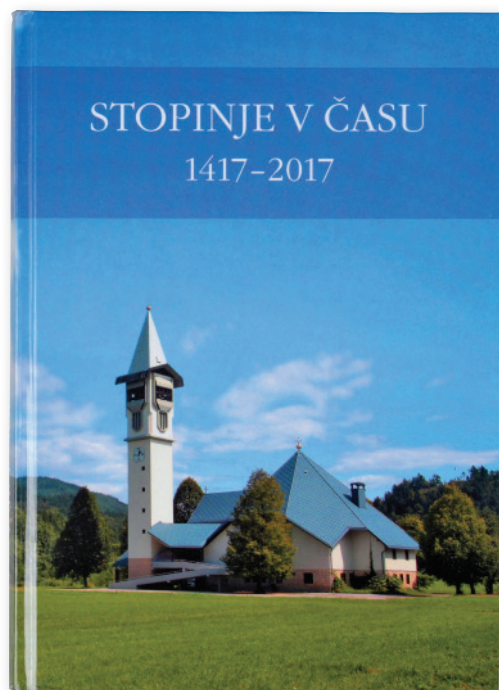

Bonča, Jerneja; Stržaj, Jože

Stopinje v času : 1417-2017 : zbornik ob 600-letnici poljanske župnije

Poljane nad Škofjo Loko : Župnija, 2017, 343 str.

Zbornik, ki je nastal ob 600-letnici poljanske župnije, je veliko več kot le zgodovinski pregled, saj pripoveduje zgodbe ljudi, ki so za sabo pustili sledi. Glavni povod urednika Jožeta Stržaja za nastanek knjige je bilo odkritje dveh albumov fotografij, ki jih je posnel pokojni župnik Miro Bonča. Sedanji župnik Stržaj je namreč mnenja, da je ob takšnem jubileju prav, da opozorijo nase, na župnijo kot celoto in njene ljudi. Tako *»okrepljeni s pogumom drugih, naredimo še lastno stopinjo ...«*. Gradivo so zbirali in prispevali mnogi posamezniki in predstavniki

različnih društev ter ustanov na območju poljanske župnije.

V prvem delu avtorja posežeta v preteklost Poljanske doline, v prazgodovino in do geografskega nastanka tega območja, sprehodita se skozi čas loškega gospodstva, ko je župnija Poljane leta 1417 postala samostojna. Izšla je iz pražupnije sv. Jurija v Stari Loki. Pomembno je tudi obdobje največjega razcveta po letu 1700, ko je bilo ozemlje Poljanske doline zelo pomemben proizvajalec platna. Tkalstvo in trgovina z lanom in platnom sta ustvarjala velik dobiček, ki je omogočil gradnjo še danes stoječih cerkva. V tem stoletju je nastala mogočna baročna poljanska cerkev, ki je bila v 2. svetovni vojni minirana, kasneje pa po navodilih režimskih strokovnjakov, kljub svoji vrednosti – izjemni arhitekturi in odlični opreми, kamor je spadal obsežen slikar-

ski opus podobarske družine Šubic – povsem porušena. Danes v Predmostu stoji že četrta poljanska cerkev, ki so jo zgradili po načrtih arhitekta Antona Bitenca. V zborniku je opisana pot, ki jo je takratni župnik Miro Bonča moral prehoditi, da je prišlo do gradnje omenjene cerkve; pot truda, vztrajnosti, skrbi, veselja in zanimivih pripetljajev.

Središčna tema knjige so ljudje – škofje, župniki, kaplani in druge cerkvene osebe, ki so v poljanski župniji službovali, in tisti, ki so se tukaj rodili in delovali drugod po Sloveniji ter svetu. V knjigi so opisani tudi preprosti posamezniki, ki so pustili posebno sled med Poljanci: izumitelj, pesnica, dobrotnik, mežnarica, gospodinja ... Svoj prispevek so dodala še različna društva, ki imajo v vsakdanu poljanskih župljanov že dolga leta posebno vlogo, saj jih povezujejo, v njih budijo osebno rast, nove izzive in pomoč sočloveku.

Pasijonski almanah 2017 = Passionis annuarium [2017] = Pasijonski ljetopis [2017]

Škofja Loka : Občina, 2017, 158 str.

Občina Škofja Loka je izdala prvo številko novega zbornika, imenovanega Pasijonski almanah. Namenjen je objavljanju strokovnih in poljudnih prispevkov na temo pasijona, tako iz slovenskega kot širšega evropskega prostora. Republika Slovenija se je že leta 2008 vključila v evropsko združenje Europassion, kamor je

vključenih več kot osemdeset krajev s pasijonsko dediščino. Vstop v mednarodne vode, predvsem pa povezovanje z drugimi pasijonskimi kraji je vsekakor pomembno za promocijo naše lastne dediščine. *Škofjeloški pasijon* še zdaleč ni več samo zgodovinska in turistična znamenitost. Predstavlja pomemben element lokalne identitete, ki skrbi za prepoznavnost Škofje Loke v Evropi in svetu.

Z vpisom *Škofjeloškega pasijona* na UNESCOV Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva leta 2016 so ta slovenski fenomen postavili ob bok vsem drugim elementom nesnovne kulturne dediščine sveta, ki sestavljajo zakladnico znanj in veščin človeške ustvarjalnosti. Nosilci projekta so dobili potrditev za svoj trud in spodbudo za nadaljnje kontinuirano ohranjanje te nesnovne kulturne dediščine.

Idejni nosilci danega zbornika si želijo, da bi postal mednarodno glasilo združenja Europassion, kjer bodo vse pridružene države lahko objavljale svoje prispevke na temo pasijonske dediščine, njenega varovanja, ohranjanja in promocije. K soustvarjanju prve številke *Pasijonskega almanaha* so povabili sosede Hrvate in se ozrli po njihovi pasijonski dediščini, po »žudijah«. Svoja razmišljanja sta prispevala dva vodilna hrvaška avtorja, Sanja Nikčević s prispevkom *Odnos vere in gledališča ali kako gledališče odseva spremembe svetovnega nazora* in Marko Dragić s prispevkom *Čuvarji Kristusovega groba v hrvaški pasijonski dediščini*. Avtorji ostalih prispevkov, vezanih izključno na naš, *Škofjeloški pasijon*, so Jože Štukl s historiatom *Škofjeloški pasijon – Processio Locopolitana*, v katerem opisuje vso pot razvoja *Škofjeloškega pasijona*, od okoliščin za nastanek do vpisa na UNESCOV Reprezentativni seznam. Napoveduje tudi njegovo ponovno uprizoritev leta 2021, ko bodo v Škofji Loki obeležili 300-letnico prvega uradnega uprizorjanja. S svojim razmišljanjem *Slovenske ljudske pesmi v mojih delih* se je predstavil naslednji od piscev, skladatelj Andrej Misson, ki je sodeloval z vsemi tremi režiserji novodobnih obuditev pasijona in prispeval svoj delež pri oblikovanju glasbe za njihovo procesijsko uprizoritev. Prav tako pomemben soustvarjalec pasijonske glasbe Tone Potočnik je v svojem prispevku opisal prežetost svojega življenja z gregorijanskim koralom. *Pasijonski almanah* se zaključuje s prispevkom *Med koralom in glagoljaštvom*, enega od urednikov, Franca Križnarja, s katerim se sklene povezava med slovenskim in hrvaškim vsebinskim in oblikovnim delom publikacije.

